

Vadállomány vagyón-kezelésének elemzése az Országos Vadgazdálkodási Adattár állománybecslési és elejtési adatainak tükrében

(Analysis of Asset Management Aspects in Game Management Based on Game Population and Game Management Data from the National Game Management Database)

Kapocsi Gergely^{*1,2} – Horváth Sándor² – László Richárd¹

Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar

¹ Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet

² Erdővagyón-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet

Kivonat

A pénzben kifejezhető érték csupán egy életlen lenyomata annak a színes és részletgazdag világnak, mely kutatásunk tárgya. A vagyónértékekkel azért fontos foglalkoznunk, hogy – legalábbis ebben a vonatkozásban – pontosabb képet kapjunk arról, hogy mekkora érték van kezünkben és ennek tudatában igyekezzünk felelősen gondolkodni és gazdálkodni.

Cikkünkben két vagyónértékelési eljárással a jogszabályban rögzített vadértékek alapján becsült **eszmei értékkel**, illetve a kereskedelmi árlisták alapján számolt **forgalmi értékkel** számoltunk.

Kutatásunkban arra próbálunk választ kapni, hogy a vadállomány értékére vonatkozóan a különböző értékelési módszerek alkalmazásával hogyan határozható meg az eszmei érték, illetve a forgalmi érték, valamint ezen értékek hogyan viszonyulnak egymáshoz.

Az értékelés során az OVA 2018/19-es adataiból indultunk ki. A számított értékek között jelentős eltérés van, ennek oka, a számítási módok eltérő megközelítése. Fontos lenne ezeket az értékeket a jövőben tovább finomítani, harmonizálni, hogy pontosabb képet kapjunk vadállományunk értékéről.

Kulcsszavak: vadgazdálkodási vagyón, eszmei érték, forgalmi érték, vagyónkezelés, OVA

Abstract

Monetary value is just a blurred imprint of the colourful and detailed world which is the subject of our research. However, it is important to deal with the economic value of wildlife to get a more accurate picture – at least in this respect – about the value we have in our hands and to consider responsible wildlife management.

In our article, we calculated with two evaluation methods; the **goodwill value** estimated on the basis of the game values fixed in the law and the **sale value** calculated on the basis of the commercial price lists.

In our research, we try to get an answer to how the goodwill value and the sale value can be determined based on different evaluation methods, and how these values relate to each other.

For evaluation, we used the available data of the National Game Management Database 2018/19. There is a significant difference between the calculated values, due to the different approaches of the

* kapocsi.gergely@phd.uni-sopron.hu

calculation methods. It would be important to refine and harmonize these values in the future in order to get a more accurate picture of the value of our wildlife.

Keywords: wildlife as an asset, goodwill value, sale value, asset management, National Game Management Database

Bevezetés

A mai világban egyre nagyobb jelentősége van az emberi tényezőnek a környezetünk megőrzése szempontjából. Emiatt kiemelten fontos a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, melynek a vadgazdálkodási vagyon alapja és eszköze is egyben. A vadgazdálkodás által kezelt vagyonra több más ágazat (pl.: mezőgazdaság, természetvédelem) is hatással van, emiatt fontos a vadászat és vadgazdálkodás értékének minél pontosabb ismerete, a bölcs hasznosítás biztosításának érdekében.

A vagyonkezelés az állami vagyon (vadállomány) hasznosításának speciális módja, amelynél a vagyon-változással (állományváltás) és a hasznosítás bevételeivel (jövedelmével) is el kell számolni. A vadállomány sajátos vagyonelem (ökoszisztéma szolgáltatásokkal, állami nyilvántartással, tervezéssel és felügyelettel). A vagyonkezelésbe vevők a vadgazdálkodásra jogosultak.

Jelen publikációban a vadállomány becslési adatok alapján számításokat végeztünk a vadállomány, mint vagyon pénzben kifejezhető értékére vonatkozóan a jogszabályban rögzített vadértékek alapján („eszmei érték”), illetve a vadászati árlistákban megjelenő árak („forgalmi érték”) alapján. A vizsgálat célja a fenti számítási módszerek eredményeinek összevetése, esetleges eltérések és a módszerekben rejlő hibalehetőség vizsgálata.

Irodalmi áttekintés

Nemzetközi viszonylatban bizonyos értelemben alulértékelt a vadállomány gazdasági értéke, jellemzően esztétikai, illetve turisztikai szempontból vizsgálták. Az utóbbi években-évtizedekben megfigyelhető némi változás, ezek jellemzően az állategészségügyi és állattenyésztési kérdésekre fókuszálnak (CHARDONNETT, 2002).

Történelmi távlatokban vizsgálódva láthatjuk, hogy Magyarországon az államalapítás idején a vadat még uratlan jószágoknak (res nullius) tekintették. A vadászat minden szabad ember számára alapvető jognak számított. A feudalizmus, illetve a kialakuló birtokrendszerek kapcsán találkozhatunk először a vadászati jogok korlátozásával, illetve adományozásával, majd Szent László idejében már a vadászati jog törvényi korlátozásaival. Vadászati jog szempontjából a legnagyobb mértékű korlátozás Ulászló 1504-ben kiadott dekrétuma volt, mely a vadászból teljes mértékben kizárta a közrendűeket (jobbágyokat, polgárokat és külföldieket), illetve az 1514-ben kiadott királyi rendelet, mely ugyanezen csoportoknak a fegyverviselést és a fegyverhasználatot tiltotta meg (BALLAGÓ, 1980). A XVIII. században több vadászatot, vadgazdálkodást szabályozó jogszabály születik, ezek többek között szabályozzák a vadászati idényeket, vadkárrel kapcsolatos kérdéseket, illetve a vadászat földtulajdonhoz való kötését. A II. világháborút követő „átrendeződés” során egyebek mellett a vadászati jog és a vad tulajdonjoga is az állam kezébe kerül (JÁNOSKA, 2015).

Magyarországon jelenleg a vadászati jog – mint vagyonértékű jog – a földtulajdon elválaszthatatlan része, a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg, de az esetek túlnyomó többségében a vadászati jog társult vadászati jogként gyakorolható, illetve a vad – a jogszerű elejtés pillanatáig – az állam tulajdonában van.

Ha a vadállomány értékét kívánjuk vizsgálni, az 1992. június 5–14. között Rio de Janeiro-ban aláírt Biológiai Sokféleség Egyezményt mindenképpen meg kell említenünk, mint a biodiverzitás fontosságát és értékét deklaráló dokumentumot. Az egyezmény a Föld teljes élővilágára vonatkozik, minden élőlény és élő rendszer fennmaradását és védelmét tűzte ki céljául, illetve a védelem megvalósításának eszközeit is számba veszi.

Az erdővagyon-gazdálkodásban alkalmazott erdőleltározáshoz hasonlóan (LETT – STARK, 2017) célszerű a vadállománnyal kapcsolatos információk összegyűjtése és elemzése is.

A vadállomány értékét **közvetlen** (fogyasztási és kereskedelmi érték) és **közvetett** (tudományos, turisztikai, etikai értékek) kategóriákba sorolhatjuk, ezek eltérő súllyal rendelkezhetnek attól függően, hogy milyen szempontból vizsgáljuk őket, de alapvetően az alábbi érték kategóriák állíthatók fel (CHARDONETT, 2002):

- gazdasági jelentőség,
- élelmezési érték,
- ökológiai szerep és
- kulturális, történelmi érték.

A fenti pozitív érték kategóriák mellett – emberi értékítéssel vizsgálódva – a vadállománynak negatív értéke is lehet, gondoljunk itt a vadkárra, vad által okozott balesetekre, ragadozó állatok hatására, illetve az invazív fajok által a környezetben okozott károokra (MÁRKUS – MÉSZÁROS, 1997).

Adatforrások és számítási módszerek

A kutatás során a következő adatforrásokat és jogszabályokat dolgoztuk fel:

- Vadgazdálkodási adattár 2018/2019. vadászati év
 - Lelövés, befogás, vadtelepítés és értékesítés;
 - Vadállomány becslési jelenté;
 - A trófeabírálat megyei és országos eredményei;
 - Pénzügyi adatok.
- A 2018/2019. vadászati év vadgazdálkodási eredményei, valamint a 2019. év tavaszi vadállomány becslési adatok és vadgazdálkodási tervek.
- Budapesti Erdőgazdaság 2020. március 1-jétől érvényes Vadászati árjegyzéke.
- DALERD Délalföldi Erdészet Zrt. Vadászati árjegyzéke (apróvadakra vonatkozóan).
- 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról.
- 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól.

Feltételezések:

- A trófea méretek szerinti megoszlását az elejtett állomány trófeabírálati adataiból arányosítottuk a becsült állományra, feltételezésünk alapja, hogy a hasznosítás kormegoszlása időszakonként hasonló.
- Vaddisznó malacra vonatkozóan nincs az OVA adatbázisában állománybecslési információ, hiszen a becslés időpontjában jellemzően nincs ilyen korosztályú vaddisznó, így ennek értékével nem számolunk.
- Fácán esetében az állomány mértéke jelentősen függ a kibocsátástól, számításainkban 1:1 ivararányú kibocsátással számoltunk.

Mekkora vadállománnyal rendelkezünk?

Ahhoz, hogy megállapíthassuk a vadállomány értékét, nagyságrendileg ismernünk kell annak nagyságát. Az állománybecslés módszereivel, azok kivitelezésével, illetve elvárható pontos-

ságukkal jelen kutatásban nem foglalkozunk, ehhez részletes összefoglalót ad Csányi Erika „A hazai nagyvadállomány becslésének lehetőségei, valamint a XXI. század technikájának alkalmazhatósága a vadgazdálkodásban” címmel az 2020-as Vadászévkönyvben megjelent cikke (CSÁNYI, 2020).

Az Országos Vadgazdálkodási Adattár legfrissebb 2018/2019-es vadászati évre vonatkozó állománybecslési és terítékadatait használjuk számításainkhoz (1. táblázat).

1. táblázat: Az OVA adatok alapján összegyűjtött 2018-as elejtési, illetve 2019-es állománybecslési adatok (db)

Faj		Szabad területi elejtések száma (2018)	Vadállomány becslési jelentés (2019)
Gímszarvas	bika	15 178	38 538
	tehén	25 070	43 286
	borjú	23 503	32 684
	összes	63 751	114 508
Dámszarvas	bika	3 492	14 269
	tehén	5 667	15 011
	borjú	5 157	10 160
	összes	14 316	39 440
Őz	bak	42 251	132 343
	suta	39 815	145 628
	gida	36 885	107 868
	összes	118 951	385 839
Muflon	kos	1 025	4 551
	jerke	1 478	4 864
	bárány	1 355	3 610
	összes	3 858	13 025
Vaddisznó	kan	26 196	20 268
	koca	28 054	25 524
	süldő	60 514	50 058
	malac	20 633	N/A
	összes	135 397	95 850
Mezei nyúl		56 634	401 270
Fácán		422 417	580 652
Fogoly		2 566	11 831
Röptetett réce		64 693	N/A

Forrás: Csányi, 2019

A vadállomány értékének meghatározásakor vadászati hagyományainkból fakadóan a nagyvadaink esetében a trófea értékével is kalkulálnunk kell. Ezt a számítást a trófeabírálati adatok alapján tudjuk elvégezni, melynek során a bírálaton bemutatott trófeák adatai alapján számított értékeket vetítjük a teljes állományra.

2. táblázat: Az elbírált trófeák méret szerinti megoszlása az OVA 2018-as trófeabírálati adatai alapján

Gímszarvas elbírált trófea													
Méret kg	<2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	>12	Össz
db	2 232	2 575	2 194	2 094	1 971	1 767	1 404	1 007	530	276	102	43	16 195
%	13,78	15,90	13,55	12,93	12,17	10,91	8,67	6,22	3,27	1,70	0,63	0,27	
Dámszarvas elbírált trófea													
Méret kg	<0,5	0,5-1	1-1,5	1,5-	2	2-2,5	2,5-3	3,5-4	4-4,5	>4,5			Össz
db	411	313	321	364	426	654	691	583	289	123			4 175
%	9,84	7,50	7,69	8,72	10,20	15,66	16,55	13,96	6,92	2,95			
Őz elbírált trófea													
Méret g	<150	150-200	200-250	250-300	300-350	350-400	400-450	450-500	500-550	550-600	>600	Parókás	Össz
db	5 249	3 592	6 740	9 342	8 617	5 563	2 817	1 242	474	161	91	8	43 896
%	11,96	8,18	15,35	21,28	19,63	12,67	6,42	2,83	1,08	0,37	0,21	0,02	
Muflon elbírált trófea													
Méret cm	<20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	>90				Össz
db	0	1	5	60	158	384	451	166	20				1 245
%	0,00	0,08	0,40	4,82	12,69	30,84	36,22	13,33	1,61				
Vaddisznó elbírált trófea													
Méret cm	<13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23	>23	Össz
db	143	120	116	178	659	977	962	885	611	350	161	102	5 264
%	2,72	2,28	2,20	3,38	12,52	18,56	18,28	16,81	11,61	6,62	3,06	1,94	

A Jogszabályban rögzített vadértékek alapján történő eszmei érték számítás

A 79/2004. (V.4.) FVM rendelet 20. számú mellékletében megtalálható az egyes vadászható vadfajok jogszabályban rögzített eszmei értéke, ezek alapján az Országos Vadgazdálkodási Adattár vadállománybecslési, illetve terítékadatai alapján kalkulálhatjuk a vadállomány eszmei értékét.

A 3. táblázat alapján számolva az 1. táblázat állomány, illetve trófeabírálati adatainak felhasználásával a 4. táblázatban részletezett eredményekre jutunk, mely szerint a jogszabályban rögzített vadértékekkel, illetve a 2018-as állományadatokkal számolva a vadgazdálkodás által kezelt vagyón nagysága a főbb nagyvadfajok és apróvadfajok értékével számolva megközelíti a 156 milliárd Ft-ot.

3. táblázat: A vadászható állatfajok vadgazdálkodási értéke a 79/2004 (V.4.) FVM rendelet 20. melléklete alapján

Faj		Trófea méret	Érték (Ft/egyed)
Gímszarvas	bika	0-5 kg	600 000
		5-10 kg	1 000 000
		10+ kg	3 750 000
	tehén, üdő		200 000
	borjú		100 000
Dámszarvas	bika	0-3 kg	400 000
		3+ kg	850 000
	tehén, üdő		150 000
	borjú		100 000
Őz	bak	0-350 g	200 000
		350+ g	600 000
	suta		100 000
	gida		50 000
Muflon	kos	0-70 cm	350 000
		70+ cm	600 000
	juh, jerke		100 000
	bárány		50 000
Vaddisznó	kan	12-18 cm	250 000
		18+ cm	600 000
	koca		250 000
	süldő		100 000
	malac		50 000
Mezei nyúl			20 000
Fácán	kakas		10 000
	tyúk		20 000
Fogoly			50 000

4. táblázat: Vadgazdálkodás által kezelt főbb vadfajok pénzben kifejezhető értéke a jogszabályi értékekkel számolva

Faj		Trófea méret	Érték (Ft/egyed)	Állomány (db)	Összérték (E Ft)
Gímszarvas	bika	0–5 kg	600 000	21 643	12 985 764
		5–10 kg	1 000 000	15 893	15 893 071
		10+ kg	3 750 000	1 002	3 757 455
	tehén, üdő		200 000	43 286	8 657 200
	borjú		100 000	32 684	3 268 400
					Σ 44 561 890
Dámszarvas	bika	0–3 kg	400 000	8 506	3 402 300
		3+ kg	850 000	5 762	4 897 549
	tehén, üdő		150 000	15 011	2 251 650
	borjú		100 000	10 160	1 016 000
					Σ 11 567 499
Őz	bak	0–350 g	200 000	101 110	20 222 010
		350+ g	600 000	31 233	18 739 769
	suta		100 000	145 628	14 562 800
	gida		50 000	107 868	5 393 400
					Σ 58 917 979
Muflon	kos	0–70 cm	350 000	2 222	777 789
		70+ cm	600 000	2 328	1 396 975
	juh, jerke		100 000	4 864	486 400
	bárány		50 000	3 610	180 500
					Σ 2 841 664
Vaddisznó	kan	12–18 cm	250 000	8 444	2 110 912
		18+ cm	600 000	11 826	7 095 827
	koca		250 000	25 524	6 381 000
	süldő		100 000	50 058	5 005 800
	malac		50 000	N/A	N/A
					Σ 20 593 539
Mezei nyúl			20 000	401 270	8 025 400
Fácán	kakas		10 000	290 326	2 903 260
	tyúk		20 000	290 326	5 806 520
Fogoly			50 000	11 831	591 550
					Σ 17 326 730
TELJES ÉRTEK			155 809 302 Ezer Ft		

Kereskedelmi árlisták alapján történő forgalmi érték számítás

Az erdőgazdaságok hivatalosan elérhető árlistái és OVA vadállománybecslési adatok, illetve terítékadatai alapján végeztünk számításokat, illetve hasonlítottuk össze a bérvadászathoz kapcsolódó bevételekre vonatkozó adatokkal. A részletes értékek az 5. táblázatban láthatóak. Kereskedelmi árakon számolva a vadászható vadfajok állományának forgalmi értéke mintegy 98 milliárd Ft-ra tehető.

5. táblázat: Vadgazdálkodás által vagyonnezelt főbb vadfajok pénzben kifejezhető értéke a kereskedelmi árlisták alapján számolva

Faj		Trófea méret	Érték (Ft/egyed)	Allomány (db)	Összérték (E Ft)
Gímszarvas	bika	0–4 kg	192 000	16 600	3 198 716
		4 kg	288 000	4 983	1 435 093
		5 kg	384 000	4 690	1 800 989
		6 kg	544 000	4 204	2 287 246
		7 kg	800 000	3 341	2 672 996
		8 kg	1 120 000	2 397	2 684 711
		9 kg	1 440 000	1 260	1 814 677
		10 kg	1 920 000	655	1 257 880
		11 kg	2 400 000	243	582 695
		12 kg	3 200 000	104	332 968
		tehén, üdő		41 600	192 000
	borjú		28 800	32 684	941 299
					Σ 26 996 470
Dámszarvas	bika	0–2 kg	190 000	4 813	915 000
		2,5 kg	240 000	1 455	349 305
		3 kg	352 000	2 235	786 553
		3,5 kg	544 000	2 362	1 284 667
		4 kg	880 000	1 992	1 752 918
		4,5 kg	1 344 000	987	1 327 085
		5 kg	2 008 000	421	845 238
		tehén, üdő	28 800	15 011	432 317
		borjú	22 400	10 160	227 584
					Σ 7 920 667
Őz	bak	0–200 g	57 600	26 654	1 535 263
		250 g	76 800	20 315	1 560 165
		300 g	112 000	28 163	3 154 210
		350 g	208 000	25 979	5 403 618
		400 g	384 000	16 768	6 438 858
		450 g	640 000	8 496	5 437 709
		500 g	1 024 000	5 969	6 111 917
		suta	14 000	145 628	2 038 792
		gida	14 000	107 868	1 510 152
					Σ 33 190 684
Muflon	kos	0–60 cm	256 600	819	210 085
		70 cm	480 000	1 404	673 694
		80 cm	800 000	1 648	1 318 698
		90 cm	1 344 000	680	913 812
		juh, jerke	28 800	4 864	140 083
		bárány	22 400	3 610	80 864
					Σ 3 337 235
Vaddisznó	kan	12 cm	112 000	1013	113 501
		14 cm	192 000	1131	217 143
		16 cm	288 000	6299	1 814 197
		18 cm	384 000	7 112	2 731 024
		20 cm	480 000	3 701	1 776 450
		22 cm	576 000	1 013	583 718
		koca	89 600	25 524	2 286 950
		süldő	38 400	50 058	1 922 227
	malac	28 800	N/A	N/A	
					Σ 11 445 210
Mezei nyúl	elejtés		22 750	280 889	6 390 225
	befogás		35 000	120 381	4 213 335
Fácán			8 050	580 652	4 674 249
Fogoly			9 100	11 831	107 662
			TELJES ÉRTÉK	98 275 738 ezer Ft	

Értékelés

A vadállomány „eszmei értéke” a fenti számítások szerint mintegy 156 milliárd Ft-ra tehető, ebben az esetben a vad teljes jogszabályi értékével számoltunk, melyben a tenyészárték (genetikai érték) is megjelenik.

A „forgalmi érték” vizsgálatok az elejtési díjából kalkulált érték meghaladja a 98 milliárd Ft-ot, ebben az összegben viszont nem jelenik meg a vadhús vagyionértéke, a tenyészárték, illetve a vagyionhoz kapcsolható egyéb értékek sem.

Eszmei érték és forgalmi érték összefüggései

A vadállomány jogszabályban meghatározott eszmei értéke, illetve a forgalmi értéke közötti összefüggéseket mutatja az 1. és 2. ábra. A számítás során az egyes vadfajok egyedi átlagértékét a teljes állománynagyság, illetve a trófeás egyedek eltérő értékének figyelembevételével, súlyozással határoztuk meg, a kapcsolódó részletes adatok a 6. táblázatban találhatóak.

6. táblázat: Vadállomány eszmei és forgalmi értéke közötti összefüggések

Faj	Állomány (egyedszám)	Eszmei érték		Forgalmi érték	
		Érték (Ft/egyed)	Összérték (E Ft)	Érték (Ft/egyed)	Összérték (E Ft)
Gímszarvas	114 508	389 160	44 561 891	235 761	26 996 470
Dámszarvas	39 439	293 301	11 567 499	200 833	7 920 667
Őz	385 839	152 701	58 917 979	86 022	33 190 684
Muflon	13 025	218 170	2 841 664	256 218	3 337 235
Vaddisznó	95 852	214 847	20 593 539	119 405	11 445 210
NAGYVAD ÖSSZESEN			138 482 572		82 890 266
Mezei nyúl	401 270	20 000	8 025 400	26 425	10 603 560
Fácán	580 652	15 000	8 709 780	8 050	4 674 249
Fogoly	11 831	50 000	591 550	9 100	107 662
APRÓVAD ÖSSZESEN			17 326 730		15 385 470
MINDÖSSZESEN			155 809 302		98 275 736

Ha az egyedek eszmei értékének alakulását vizsgáljuk, nem tapasztalunk nagy újdonságot, ahogy vártuk, a gímszarvas a legértékesebbnek ítélt nagyvadunk, őt követi a dámszarvas, majd a muflon és vaddisznó és végül az őz. Apróvad esetében is hasonlóan alakul a helyzet, legmagasabb értékű a – sajnálatos módon eltűnőfélben lévő – fogoly, őt követi a mezei nyúl majd a fácán.

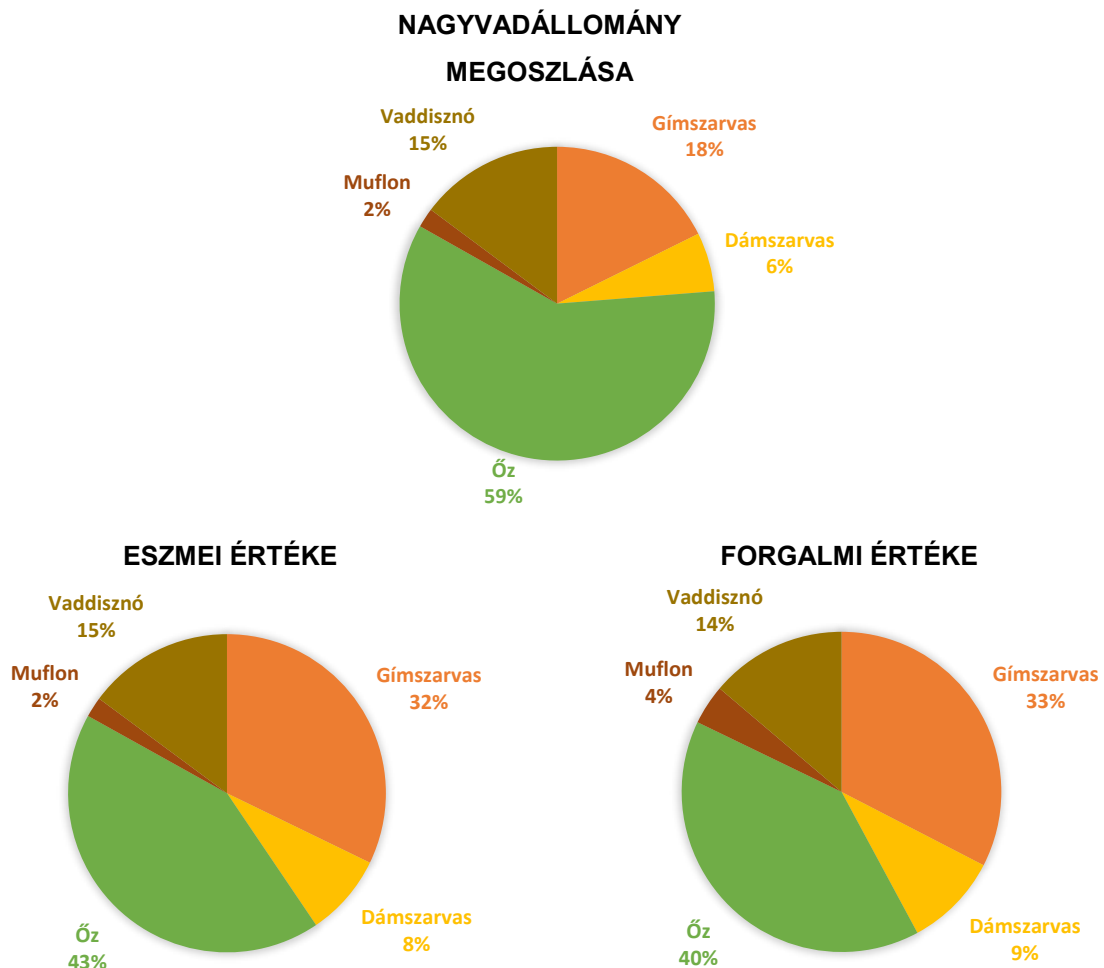
Az összes eszmei értéket összehasonlítva látható, hogy a nagy állománnyal rendelkező trófeás vadak rendelkeznek a nagyobb összértékkel, míg kis méretű muflon állomány relatíve alacsony eszmei értékkel bír. Az apróvad állomány eszmei értékét vizsgálva szintén az állománynagyság a meghatározó tényező.

A forgalmi értékeket elemezve kicsit már árnyaltabb a helyzet:

A teljes vadállomány eszmei és a forgalmi értékeit vizsgálva az egyes vadfajok értékaránya között nincs jelentős eltérés (kivéve a muflont). Az egyedek forgalmi értéke tükrözi a trófea, illetve a vadászati lehetőségek értékét, ennek megfelelően:

- A **gímszarvas** az 1. ábra alapján az állománynagysághoz képest magas értékkel rendelkezik, az összes nagyvad egyed 18%-a a fővadunkból kerül ki, eszmei és forgalmi értékben viszont a vadállomány 32, illetve 33%-át adják.

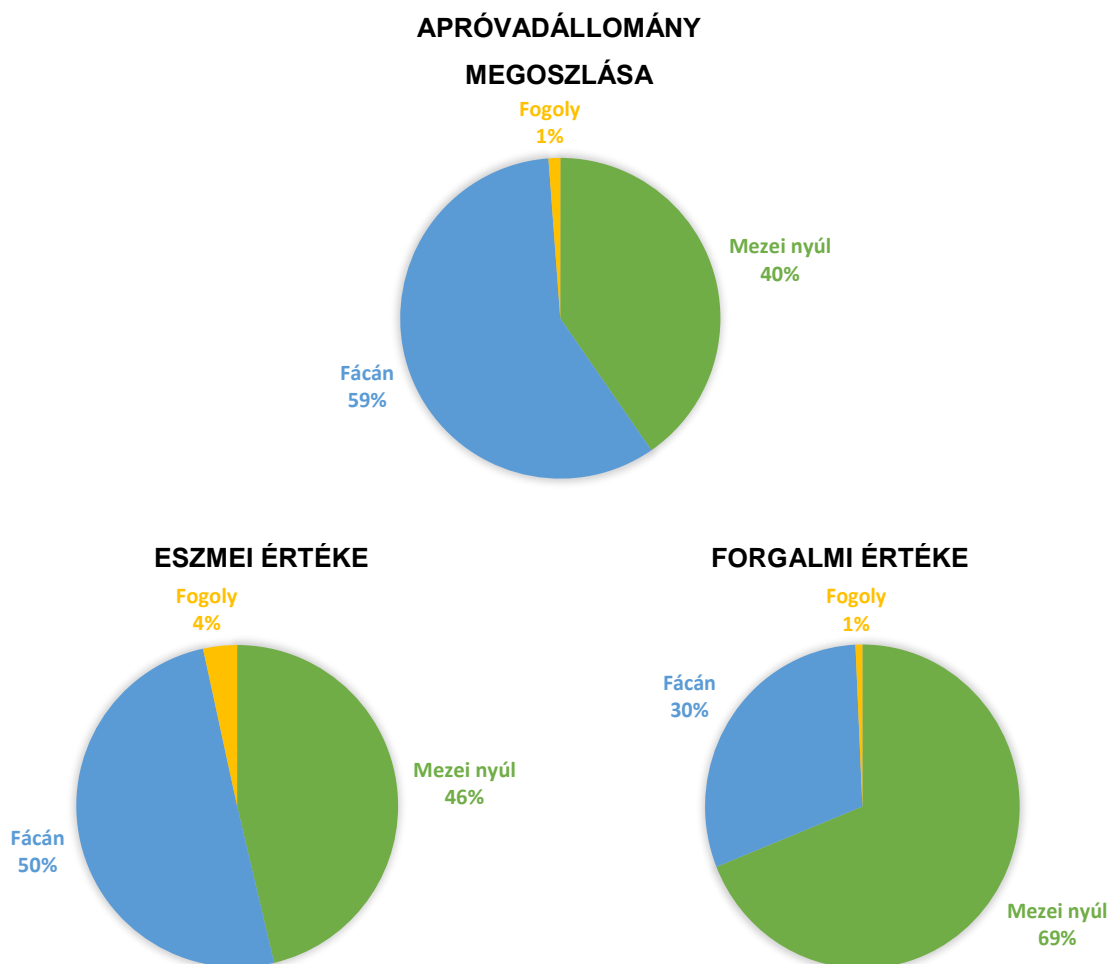
- b) A **dám** forgalmi értékének részaránya (9%) 1,5-szöröse az állományának (6%), ez azt mutatja, hogy vadászata jól értékesíthető.
- c) Az **őz** a gímhez képest több mint háromszoros méretű állománnyal rendelkezik eszmei értéke mégis csak 1,3-szorosa, míg forgalmi értéke csak 1,2-szerese annak. Úgy tűnik a széles elterjedés alacsonyabb forgalmi értéket jelent, így elérhető vadászati lehetőséget biztosít.
- d) Észrevehetjük, hogy a **muflon** forgalmi értéke meglehetősen magas, ez az egyetlen vadunk, melynek a forgalmi értéke magasabb az eszmei értékénél. Az alacsonyabb eszmei érték magyarázható lenne a muflon nem őshonos voltával, de a szintén betelepített (vagy legalábbis vitatott honosságú) dámszarvas esetében nem látható az alábbi arányosság. A magas forgalmi érték magyarázható a kis állománnyal, ezáltal különleges vadászati lehetőséget jelenthet, ez a különlegesség jelenhet meg a kereskedelmi árlistákban is.
- e) Statisztikai szempontból a **vaddisznó** állománymérete, eszmei- illetve forgalmi értéke is szinte azonos részarányal bír. Ez azt mutatja, hogy kereskedelmi árait befolyásoló tényezők (széles elterjedés, érdekes vadászati lehetőségek, stb.) kiegyenlítik egymást.

1. ábra: A nagyvadállomány vadfajonkénti megoszlása, eszmei és forgalmi értéke
(Forrás: 2018/19 OVA)

Az apróvad és nagyvadállomány értékének arányát vizsgálva feltűnik, hogy a forgalmi értékben az apróvad nagyobb részarányt képvisel, mint az eszmei értékben. Az apróvadállomány megoszlását, illetve eszmei és forgalmi értékének arányát mutatja a 2. ábra, ezen jól látható, a mezei nyúl értékének túlsúlya, illetve a fogoly elenyésző forgalmi értéke.

- A **fogoly** esete érdekes, hiszen magas – 50 000 Ft-os – eszmei értékkel bír (6. táblázat), forgalmi értéke mégis csak 9 100 Ft (összehasonlításképpen a mezei nyúl eszmei értéke 20 000 Ft, míg forgalmi értéke 26 425 Ft). Az alacsony forgalmi értéke azzal magyarázható, hogy a vadászat jellemzően kibocsátott madárra történik, talán emiatt kevésbé keresett lehetőség.
- A **mezei nyúlra** vonatkozó adatokat kitűnik a mezei nyúl magas forgalmi értéke, ezt az élőnyúl befogás magas ára emeli meg. Jellemzően a hasznosított mennyiség nagyságrendileg 30%-a befogott élőnyúl (CSÁNYI, 2019). Az élő mezei nyúl értékesítési ára kétszerese, sőt akár háromszorosa is lehet a vadászati hasznosítás során elérhető árnak, ami hozzávetőlegesen 100 EUR, azaz kb. 35 000 Ft környékén alakult (FARKAS ET AL., 2017).
- A **fácán** pénzügyi adatait elemezve látható, hogy apróvadállományunk közel 60%-át teszi ki, forgalmi értéke a teljes apróvadállomány forgalmi értékének csak 30%-a.

2. ábra: Az apróvadállomány vadfajonkénti megoszlása, eszmei és forgalmi értéke (Forrás: 2018/19 OVA)

A számolt értékekhez kapcsolódóan érdekes adalék az, hogy a vadgazdálkodási ágazat éves bevétele a 2018/2019. vadászati évben 27,6 milliárd Ft volt, a ráfordítások 25,8 milliárd Ft, az ágazat nominális eredménye 1,8 milliárd Ft (CSÁNYI, 2020). Ha ezt összevetjük a 90 milliárd Ft-os kezelt vagyon forgalmi értékével, akkor láthatjuk, hogy hozzávetőlegesen 1,9%-os éves hozammal kezeljük közös vagyonunkat, az árbevétel arányos nyereség (ROS) 6,5%. Ez azt jelenti, hogy befektetett 100 Ft-onként 6,5 Ft hasznot hoz, ez a 0,9%-os jegybanki alapkammattal összevetve (2020.05.28-as érték) nem is rossz mutató. Egyébként ez az érték jól működő tőzsdei vállalatok esetében jellemzően 10% körül alakul.

Összefoglalás

A vadgazdálkodás által kezelt vadállomány pénzbeli értéke, illetve annak nagyságrendje leltárszerűen kifejezhető a rendelkezésre álló adatok alapján. Ahogy az várható volt, a pénzbeli értékek meghatározásakor figyelembe kell venni az érték meghatározásának alapját és annak körülményeit.

A forgalmi értékek vizsgálata iránymutatást adhat arra vonatkozóan, hogy gazdasági szempontokat figyelembe véve, a vadfajok milyen aránya hozhat optimális eredményt a működésben. Természetesen ezekben a döntésekben fontos szerepet kell kapniuk a környezeti tényezőknek is.

Fontos megjegyezni, hogy a számításunk alapjául szolgáló vadállománybecslések a tárgyév február/márciusi időszakában készülnek, így jellemzően nem tartalmazzák a szaporulatokat, illetve a vadászati év elejtéseit, ha ezeket a tényezőket is figyelembe vesszük, akkor a kezelt állomány valós értéke jóval magasabb lehet a szaporulat, illetve a hasznosítás mértékének megfelelően. További kutatásokban a fent jelölt tényezőket is érdemes vizsgálni, a vadgazdálkodási ágazat hozamait az erdőhozam-számítás eredményeivel összevetni.

Irodalomjegyzék

- BALLAGÓ L (1980.): Vadászat Magyarországon. Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat. Budapest.
- CHARDONET, PH. – CLERS, B. (2002.): The value of wildlife. Rev. sci. tech Off. int. Epiz 21(1): 15-51.
- CSÁNYI E. (2020.): A hazai nagyvadállomány becslésének lehetőségei, valamint a XXI. század technikájának alkalmazhatósága a vadgazdálkodásban. In: Vadászévkönyv 2020. Országos Magyar Vadászkamara., 40-48 old. Dénes Natúr Műhely Kiadó, Budapest. ISSN 1419-4732
- CSÁNYI S. (2019.): Vadgazdálkodási Adattár 2018/2019. vadászati év. Országos Vadgazdálkodási Adattár. SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet. Gödöllő.
- CSÁNYI S. (2020.): A 2018/2019. vadászati év vadgazdálkodási eredményei. 2019. tavaszi vadállomány becslési adatok és vadgazdálkodási tervek. Országos és megyei összesítések. Országos Vadgazdálkodási Adattár. SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet. Gödöllő.
- FARKAS P. – KUSZA SZ. – MAJZINGER I. (2017): A predátor fajok jelentősége a mezei nyúl (*Lepus europaeus*) állományok alakulásában. Agrártudományi közlemények 2017/73., 43-49.old. Debreceni Egyetem.
- JÁNOSKA F (2015.): Vadászati Etika és Kultúrtörténet. Szakmérnöki Jegyzet. NyME Erdőmérnöki Kar. Vadgazdálkodási Igazgatási Szakmérnök Szak. Sopron.
- LETT B. – STARK M. (2017): Amit a számok mutatnak – Differenciált erdővagyon-gazdálkodás. Soproni Egyetem Kiadó. Sopron. ISBN 978-963-359-076-8
- MÁRKUS L. – MÉSZÁROS K. (1997): Erdőérték-számítás – Az erdőértékelés alapjai. Az erdei nagyvadállomány értéke. Szaktudás Kiadó Ház. Budapest. ISBN: 035-900-124-845-5